

Använda avfall i anläggningsarbeten

Återvinning av avfall t ex schaktmassor, asfalt och krossad betong är positivt ur miljösynpunkt. Det får dock inte ske på ett sådant sätt att föroreningsbelastningen på den nya platsen ökar eller gör att området ser skräpigt ut. Det är beställaren (verksamhetsutövaren) av schaktjobbet som har det övergripande ansvaret och den som behöver klargöra hur massorna ska hanteras.

Vid olika projekt kan det vara bra att långt i förväg fundera på avfallshantering både ur ekonomisk synvinkel och för att nå bästa miljöhan-syn. Fundera över möjlighet till återvinning, behov att skicka massor till deponi, kostnad för bortforsling, transporter, möjliga mottagare av avfallet osv.

Vad är ett avfall?

Med avfall avses varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med, är skyldig att göra sig av med eller avser att göra sig av med (15 kapitlet miljöbalken).

Syfte

För att få återvinna avfall ska det finnas ett riktigt syfte med anläggningen t ex väg-bygge, bullervall eller utfyllnad inför en byggnation.

Avfallet får inte innehålla annat ovidkommande avfall som t ex metall, plast, armeringsjärn, trä, isolering eller liknande som ger ett skräpigt intryck och som inte tillför konstruktionen något.

Du får inte använda mer avfall än som behövs för åtgärden. Saknas syfte finns en risk att anläggandet kommer att ses som ett bortskaffande (deponering) av avfall. Depo-nering av avfall är en tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken.

Anmälan eller tillstånd kan krävas

Det som avgör om det krävs en anmälan eller tillstånd, är risken för förorening av mark och vatten. Detta bedöms utifrån massornas egenskaper och platsens lämplighet.

Med föroreningsrisk menas såväl risk för att massorna kan innehålla giftiga ämnen som risken för damning eller grumling av vattenområde.

- Om föroreningsrisken bedöms som "ringa" ska en anmälan göras till miljö- och byggnadsförvaltningen enligt verksamhetskod 90.140 C, 29 kap §14, miljö-prövningsförordningen (SFS 2013:251).
- Om föroreningsrisken bedöms som "inte endast ringa" ska tillstånd sökas hos länsstyrelsen enligt verksamhetskod 90.130 B, 29 kap §13, miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251).

Vad är "ringa risk"?

Vägledning finns i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 "Återvinning av avfall i anläggningsarbeten". Där finns angivna nivåer för halter och utlakning från avfall som återvinns för anläggningsändamål och som utgör en risk som är "mindre än ringa". Bedömningen om risken ska göras på ett avfall

Använda avfall

som inte är omblandat eller utspätt med rena massor.

Viktigt att tänka på är att avfallet kan innehålla andra ämnen som kan påverka risken än de som tas upp i Naturvårdsverkets handbok. Om så är fallet bedömer vi att årgården omfattas av anmälningsplikt.

Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenade områden; känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM) anger vad som kan lämnas kvar på en plats som redan är förorenad. Dessa riktvärden bör inte användas i detta sammanhang, men kan om andra riktvärden saknas användas som ett diskussionsunderlag vid bedömningen av risken. Massor som är förorenade upp till nivån för KM kan generellt inte användas fritt i samhället.

Det är verksamhetsutövaren som har ansvaret att avgöra om verksamheten omfattas av anmälningsplikt eller inte. Påpekas bör dock att miljö- och byggnadsförvaltningen kan göra en annan bedömning av risken. Vid tveksamheter kan det därför vara bra att kontakta oss.

I samband med en anmälan eller i samråd med miljö- och byggnadsförvaltningen över eventuell anmälan, kan omfattning av eventuell provtagning diskuteras och anpassas till planerad verksamhet.

Tänk på att det är verksamhetsutövaren som ska föreslå sin syn på provtagningen.

När anmälan inte behövs

Anmälan behövs inte om om risken för förorening av mark eller vatten bedöms som "mindre än ringa" och om användningen inte sker inom ett område där det krävs särskild hänsyn, och att det inte finns föroreningar i avfallet i sådan omfattning att risken påverkas. Om verksamheten planeras inom ett Natura 2000-område omfattas den av anmälningsplikt.

Om det inte finns någon föroreningsrisk (dvs ingen anmälningsplikt) kan användningen ändå behöva anmälas till länssty-

relsen för samråd om naturmiljön riskerar att ändras väsentligt.

Inom detaljplanelagt område kan marklov behövas om marknivån ändras. Strandskyddsdispens kan behövas om massorna ska användas strandnära. För mer information om detta kontakta oss.

Schaktmassor fria från föroreningar som ska användas inom det verksamhetsområde där de uppkommit betraktas inte som avfall. Ingen anmälan behövs, förutsatt att det finns ett syfte, inte mer massor än vad som behövs används och att användningen inte skadar eller innebär någon olägenhet för människors hälsa och miljön.

Det behövs heller ingen anmälan för tillfällig uppläggning. Exempelvis massor från grävning av fjärrvärmeschakt som läggs upp för att användas till återfyllning. Markägarens tillstånd för uppläggningsbehövs.

För verksamhet som inte är anmälnings- eller tillståndspliktig (mindre än "ringa föroreningsrisk") gäller miljöbalkens hänsynsregler (2 kap).

Hur en anmälan görs

En anmälan ska lämnas till miljö- och byggnadsförvaltningen senast sex veckor innan planerade åtgärder. En e-tjänst för anmälan och anmälningsblankett finns på Luleå kommuns hemsida, www.lulea.se. Där framgår vad en anmälan ska innehålla. Tillstånd söks hos länsstyrelsen i Norrbotten.

Handläggning

När anmälan kommer in till miljö- och byggnadsförvaltningen skickas den till berörda för yttrande. Eventuella krav om kompletteringar meddelas så snart som möjligt. Nämnden fattar ett skriftligt beslut i ärendet som kan överklagas. I beslutet framgår om verksamheten förbjuds eller om den kan utföras enligt anmälan. I vissa fall föreläggs verksamheten om försiktighetsmått.

Timavgift tas för handläggningen. En verksamhet får inte påbörjas förrän sex veckor förflutit efter inlämnande av anmälan, om inte nämnden meddelar något annat.

Olika typer av avfall och provtagning

Schaktmassor (avfall)

Innan arbetet påbörjas gör en bedömning om det finns risk för att föroreningar kan påträffas.

Ställ följande frågor för att få en uppfattning om vad det är för typ av massor och ifall provtagning behövs:

1. Kommer massorna från en fastighet där saneringsarbeten pågår eller har genomförts? Eller kan fastigheten ha fyllts ut med förorenade massor?
2. Kommer massorna från en fastighet där det bedrivs/har bedrivits industriverksamhet?
3. Finns det eller har det funnits avfallsupplag, lager av kemikalier, cisterner/tankar eller oljeavskiljare på fastigheten som kan misstänkas ha förorenat marken?
4. Kommer massorna från schaktning av vägbankar, bangårdar eller banvallar?
5. Har tankning av olja, bensin eller diesel etc förekommit på platsen?
6. Har några olyckor inträffat på platsen t ex spill eller brand?
7. Finns någon annan misstanke om att massorna kan vara förorenade?

Om svaret på någon av frågorna är JA bör provtagning ske.

Vid osäkerhet om massorna är förorenade bör dock alltid provtagning ske. Tar du emot massor ska du försäkra dig om att ovanstående frågor är utredda.

Har ingen provtagning skett och du har svarat Ja på någon av de föregående frågorna bedömer miljö- och byggnadsförvaltningen att det behövs en anmälan till miljö- och byggnadsförvaltningen.

Provtagning av schaktmassor

Behöver provtagning genomföras kan man som vägledning använda följande:

Vid volymer på ca 200 m³ bör minst ett samlingsprov tas ut och analyseras. På volymer upp till 2000 m³ bör minst fem prover tas. För volymer därutöver tas minst ett prov per ytterligare 1000 m³.

Rör det sig om ett långt ledningsschakt för t ex fjärrvärmejobb kan prov tas var 50:e meter. Finns misstanke om förorening längs med en begränsad sträcka bör provtagning ske så att prov tas före, efter och vid den misstänkta föroreningen.

Om massorna är heterogena eller om misstanken är extra stor att det kan finnas föroreningar, bör provtätheten öka, exempelvis vid slumpmässigt spridda föroreningar i fyllnadsmassor.

Är det fråga om större ytor bör en särskild provtagningsplan upprättas. Läs mer om det i vårt informationsblad, Hantera schaktmassor.

Asfalt (avfall)

Vid hantering, återvinning eller återanvändning av asfalt måste man vara uppmärksam på ev förekomst av äldre (före 1974) tjärhaltig asfalt som innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen. Stenkolstjära innehåller höga halter av PAH (polyaromatiska kolväten) som orsakar cancer hos människor.

Eftersom det kan finnas risk för spridning av farliga ämnen finns restriktioner för användningen. Vid misstanke om stenkolstjära i asfalten bör prov tas ut var 100:e meter eller per 1500 m², dock alltid minst två prov.

Asfalt utan eller med lågt innehåll av stenkolstjära (< 70 mg/kg 16 PAH) kan återvinnas i asfaltverk eller i övre lager av väggkropp på tidigare asfalterad väg utan att anmälan eller tillstånd behövs. Vid högre halter behöver man lämna in en anmälan eller söka tillstånd, för en bedömning av risken på platsen.

Använda avfall

Om asfalt planeras användas på annat sätt än vad som beskrivs ovan ska en anmälan lämnas in till miljö- och byggnadsförvaltningen för bedömning av risken. Det gäller oavsett innehåll av stenkolstjära.

Betong och tegel (avfall)

Krossad betong/tegel som inte är förorenad av olja, PCB mm kan normalt efter en anmälan användas för anläggningsändamål. Avfallet behöver krossas och vara fritt från annat ovidkommande avfall ex armeringsjärn, trä, isolering mm.

Dåligt krossad och sorterad betong, armeringsjärn, trämaterial.

Betong som är bra krossad och sorterad.

Övrigt avfall

Om du funderar på att använda avfall som inte tas upp i denna vägledning kan det vara bra att diskutera detta med oss först.

Information

För anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet gäller Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2000:15 om mätningar och provtagningar.

Enligt 10 kapitlet i miljöbalken är du skyldig att direkt du upptäcker en misstänkt förorening upplysa miljö- och byggnadsförvaltningen om det.

Tänk på att förhindra tjuvtippning. Stängsel och bom kan behövas.

Vi har tagit fram två andra infoblad, "Mellanlagra avfall, t ex schaktmassor" och "Hantera schaktmassor" som kan vara intressant för dig som läser detta.

Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen

Om du funderar över något är du välkommen att kontakta oss mellan kl 9-12 och 13-16, måndag till fredag, telefon 0920-45 66 00. Under sommaren mellan kl 9-12 och 13-15.

